

DenkGroen

Relatieblad november 2010

Landschappelijk bedrijventerrein •
natuur laat zich lokken • bewust
milieubewust

Inheemse
ecologische
daktuin

Lees dit artikel op pagina 11

Bloemenweide in stad

3 Stadsnatuur

Ruim 70 procent van de Nederlandse bevolking woont in het stedelijk gebied, maar ons natuurbeleid is vrijwel uitsluitend gericht op het landelijk gebied. Gelukkig hebben we ook nog stadsecologen.

4|5 Project • Nieuwbouw en landschap

Mensen vinden het belangrijk dat de identiteit van hun dorp of buurt geworteld is in het landschap van de regio. Behoud van ecologische waarden draagt daaraan bij. Het is daarom goed als landschapsdeskundigen van meet af aan bij een bouwproject worden betrokken.

6|7 Green facts

Een Dakcollector die een topprestatie levert, vogellokkers gezocht, bereken je eigen ecologische voetafdruk en meer interessante berichten. En niet te vergeten: een column over vijftig vogelhuisjes in één tuin.

8|9 Project • Elegante soberheid

Het hoofdkantoor van Van der Tol op het bedrijventerrein Lutkemeer was de eerste nieuwe vestiging aan dit van oorsprong 'boerderijenlint'. Doortrekking van het boerderijlandschap was het uitgangspunt bij de inrichting van het eigen terrein.

10 Visie • Vaste-plantenecologie

Een tuin met vaste planten is doorgaans zeer kleurrijk, maar ook duurder in aanschaf en onderhoud. Maar sinds we in Nederland met minder chemische bestrijdingsmiddelen moeten werken, komt de vaste plantentuin op als ecologisch alternatief.

11 Nieuwbouw • Ecologische daktuin

Het lijkt misschien een niet zo voor de hand liggende plek, maar de fietsstalling bij de hoofdvestiging van Van der Tol in Amsterdam blijkt een prima proeftuin voor een ecologische daktuin.

12 De klant • Bewust milieubewust

Woningcorporatie Eigen Haard was een van de eerste partijen die in de contracten met haar hoveniers afspraken heeft gemaakt over het terugdringen van het chemicaliëngebruik in het groenonderhoud. "Daar zijn we best trots op, ja."

Colofon

Denk Groen is het relatiemagazine van de Van der Tol Groep BV en heeft een oplage van 2000 stuks. Het blad verschijnt twee keer per jaar.

Realisatie: Amazing Media

Redactie: Aart Veerman (Van der Tol), Britta Mantel (Van der Tol), Ronald de Kreij (de Schrijfzaak)

Redactieadres: Kijk op www.vandertolbv.nl

Ontwerp en vormgeving: Graphic Invention

Illustraties en fotografie: Norbert Waalboer

Drukwerk: Drukkerij Jan Evers

Vestigingen in de regio's:

Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht

Groepsactiviteiten

Terreininrichting
Bestrating en Riolering
Binnenbeplanting
Boomverzorging
Daktuinen en Vegetatiedaken
Onderhoud en Beheer
Design & Construct

Stadsnatuur laat zich 'lokken'

Ruim 70 procent van de Nederlandse bevolking woont in het stedelijk gebied, maar ons natuurbeleid is vrijwel uitsluitend gericht op het landelijk gebied. Gelukkig hebben we ook nog stadsecologen.

We moeten in Nederland wat minder krampachtig doen over natuur in steden

Natuur moet je zien en ervaren, vindt dr. ir. Robbert Snep, onderzoeker stedelijke ecologie verbonden aan Alterra, onderzoeksinstituut van Wageningen University & Research (WUR). "Wie als kind nooit de bijzondere ervaring heeft gekend van bijvoorbeeld stekelbaarsjes vangen, zal als volwassene ook geen bijzondere aandacht hebben voor de natuur." Zie hier zijn pleidooi voor stadsecologie: "De kloof tussen mens en natuur wordt steeds groter. Terwijl vrijwel alle producten die we gebruiken direct of indirect afkomstig zijn uit de natuur en zelfs het gros van de uitvindingen die we kennen geïnspireerd zijn door die zelfde natuur."

Het is duidelijk en zeker niet verwonderlijk; stadsecoloog Snep gaat voor natuur in steden. Hoe? In ieder geval niet door mensen naar de

natuur buiten of aan de rand van de stad te lokken, maar omgekeerd door de natuur naar de stad te lokken. "De weg naar de stad is weliswaar 'één grote stormbaan' – een kikker bijvoorbeeld moet over alle mogelijke wegen, kruispunten en andere hobbels, maar dat lukt hem niettemin uitzonderlijk goed. Stadsnatuur vraagt dus feitelijk niet meer dan het effenen van de route."

Volgens de stadsecoloog is de enige randvoorwaarde voor succes het kunnen begrijpen wat planten en dieren nodig hebben om te kunnen voortbestaan. "Als je dat weet, en je gaat hier goed mee om, dan komt de natuur vanzelf naar je toe. Tegelijkertijd dien je er voor te zorgen dat de mensen weten wat natuur is, hoe ze dat kunnen waarnemen, en dat ze aansluitend die natuur ook gebruiken en beleven." Dit alles is gemakkelijker gezegd dan gedaan. De invulling heet stadsecologie, en dat is waar Snep gemeenten, projectontwikkelaars en ondernemers op adviseert. "Ik zie hierin ook een rol voor hoveniers. Die weten vaak heel goed wat mensen willen – een leuk plaatje, niet te veel onderhoud – maar ze zouden ook moeten adviseren over wat de natuur graag wil en hoe je die kunt lokken. Bijvoorbeeld door een paar struikjes en bomen nét iets anders te groeieren zodat er vogels of vlinders op af komen."

Moraal van zijn verhaal: "We moeten in Nederland net als in de ons omringende landen wat minder krampachtig doen over natuur in steden. Gewoon creatief combineren met groen en leuke dingen doen. De hovenier begrijpt hoe je om moet gaan met groen. Als hij hier nu ook nog wat kennis van ecologie bij mixt, dan komt het helemaal goed. Bij veel hoveniers ontbreekt echter een goed begrip van de stad als ecosysteem. Van der Tol is een positieve uitzondering hierop."

(zie ook het artikel over ecologische bedrijventerreinen op pagina 8-9)

Behoud van ecologische v

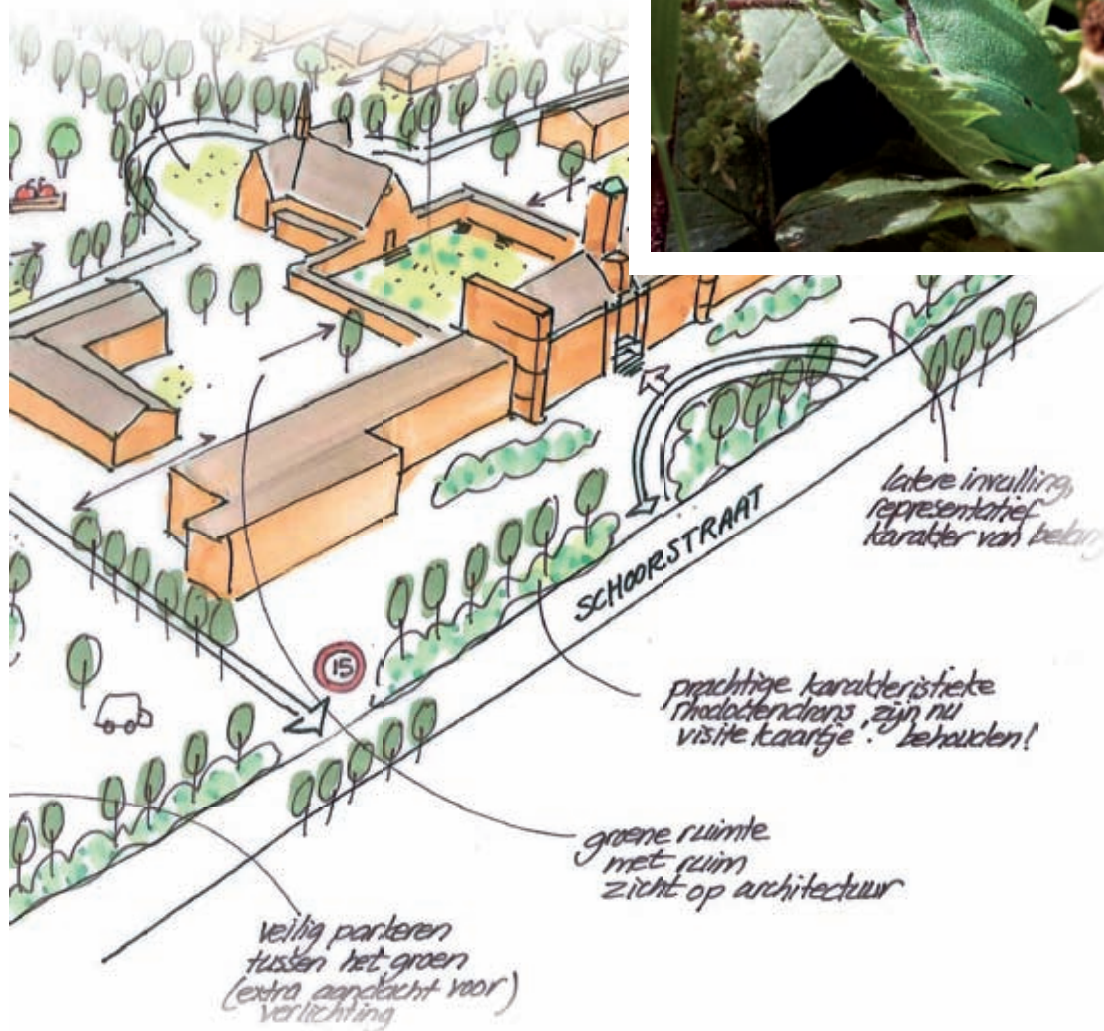
Grootschalige nieuwbouw- en renovatieprojecten zijn gediend bij een vroegtijdige inschakeling van landschapsarchitecten. Een integrale aanpak van bouwproces en terreininrichting is goed voor flora, fauna én mensen.

Huize Vincentius in Udenhout gaat verbouwen. Het hoofdgebouw van deze zorginstelling voor mensen met psychische klachten of een verstandelijke beperking, een voormalig ruim honderd jaar oud klooster, blijft bestaan, uiteraard. Maar de zeventiger jaren gebouwen verspreid over het terrein zijn hard aan vervanging toe. Projectontwikkelaar Bouwhaven heeft deze nieuwbouwopdracht aanvaard, inclusief de terreininrichting. Dit vanuit de filosofie dat een integrale aanpak leidt tot de beste oplossingen. Hollandsgroen Tuin- en landschapsarchitecten, het ontwerp-bureau binnen de Van der Tol Groep, is

ingeschakeld om mee te ontwerpen aan deze terreininrichting. Door de vroegtijdige inschakeling van deze landschapsdeskundigen is er in dit project meer dan anders aandacht voor het behoud van landschappelijke en ecologische waarden.

Het terrein van Huize Vincentius grenst aan het landgoed "De Strijdhoeft" en een drassig natuurgebied, waar veel zeldzame vlinders en amfibieën voorkomen. Om voldoende drooglegging te verkrijgen voor de geplande nieuwbouw moet het terrein worden opgehoogd met zand. Dit heeft direct

waarden

Het is zonde om **bestaande natuur** te laten verdwijnen onder een laag ophoogzand

consequenties voor de vegetatie en daarom onderzoekt Hollandsgroen de mogelijkheden om plaatselijk op te gaan hogen. Daarmee zou een groot deel van de boomgaarden en het bloemrijke grasland kunnen voortbestaan. Feitelijk vormen ze samen met een groot aantal oude bomen de aantrekkelijkheid van het gebied. Bij de terreininrichting zal dan ook alles er op gericht zijn deze onderdelen niet alleen te behouden, maar tevens te versterken. Ecologie staat in deze opdracht nu dan ook eens een keer niet op een laag pitje.

Visie op ecologie: luieren en keuzes maken

Luieren is natuurlijk

Als de natuur haar gang kan gaan ontstaat er op den duur een ecosysteem dat weinig grondstoffen en energie vergt. Een pioniervegetatie verbruikt veel energie, een oerbos dat na lange tijd is ontstaan weinig. De natuur werkt dus toe naar minimaal energieverbruik. Ecologisch betekent dus toewerken naar niets te hoeven doen.

Natuurbescherming is ook tuinieren

De natuur kan het heel goed af zonder menselijk ingrijpen. Als we als mensen natuur willen beschermen maken we een keuze voor het in stand houden van bepaalde planten- of diersoorten. En dat betekent bijsturen of ingrijpen. Er is dus geen wezenlijk verschil tussen tuinieren en natuurbeheer. Het is meer een gradueel verschil: Bij tuinieren is het onderhoud intensief en bij natuurbeheer extensief.

Hollandsgroen Tuin- en landschapsarchitecten

Van der Tol-groen

Het logo van de firma Van der Tol bevat veel groen en dat is niet alleen hoveniers-groen.

Het is meer, en daarom spreken we liever over Van der Tol-groen.

De ecologische aanzet die Van der Tol enkele jaren geleden al heeft gegeven aan de inrichting van de eigen bedrijfslocatie, is bij de nieuwe nevenvestiging in Berkel en Rodenrijs verder uitgewerkt: groendaken, energiedaken, buitenverlichting die brandt op zonne- en windenergie, groene wanden, ondergrondse warmteopslag, bestrijdingsmid-delenvrij groenonderhoud en ondergrondse containers voor het opvangen van hemelwater dat via een intern watercircuit kan worden gebruikt voor het doorspoelen van de toiletten, het wassen van de bedrijfswagens en het besproeien van het groen, óók op het dak en aan de gevels. Dat is een hele mond vol allemaal, maar het is dan ook wel echt heel veel wat Van der Tol hier allemaal doet op ecologisch gebied. Sorry dat we ons hier een beetje onbescheiden opstellen, maar we zijn gewoon trots.

Verander de wereld...

Verander de wereld, begin bij jezelf. Start met het meten van de ecologische stempel die je zelf op de wereldbol drukt, en werk daarna aan hoe het beter kan. Het Wereld Natuur Fonds helpt. Op internet.

Het WNF helpt je helpen tot een betere wereld te komen. Op de site www.wnf.nl staat onder de knop 'Hoe kan ik helpen?' precies hoe dat kan en wat daarvoor nodig is. Bijvoorbeeld door vrijwilliger te worden, een dier te adopteren of je ecologische voetafdruk te meten. Iedereen gebruikt immers een stukje aarde, maar neemt soms iets meer ruimte dan nodig is. De test werkt verhelderend: zelfs een relatief gunstige score leidt al tot de conclusie dat wanneer iedereen zo zou leven, we 1,6 aardbol of meer nodig zouden hebben. Uiteraard zijn er ook tips hoe de betrokkene zijn voetafdruk kan verkleinen.

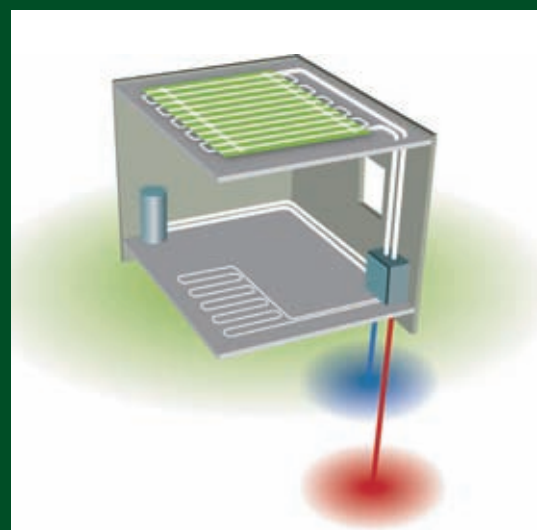
Dakcollector met topprestatie

Energie opwekken met een systeem dat tot 65 procent efficiënter is dan andere, vergelijkbare systemen. De Dakcollector doet het en Van der Tol levert 'm.

Van der Tol is aangesloten bij het kennisplatform Leven op Daken waarin dakdekkers en hoveniers hun kennis op het gebied van meervoudig ruimtegebruik delen, bundelen en uitbouwen.

Behalve producten als groendaken, speeldaken en parkeerdaken levert Leven op Daken ook energiedaken.

De nieuwste loot aan de stam op dit laatste gebied is de Dakcollector. Deze zet zowel koude als warmte, om in duurzame energie. Dat gebeurt heel eenvoudig, namelijk met een energiestrip onder de dakbedekking. Een vloeistof in de strip transporteert de warmte of kou naar een bestaand energiesysteem zoals een boiler, een warmtepomp of energieopslag onder de grond. Hier wordt de vrij verworven energie vervolgens aangewend om het gebouw te verwarmen of juist te koelen.

Column

Annemieke Langendoen

Kleurrijk ecologisch

Gezocht: vogellokkers

Welke bomen en struiken kan ik het beste in mijn tuin zetten om vogels te lokken? De Vogelbescherming geeft antwoord. Oók hoe het best insecten gelokt kunnen worden.

Sleedoorn, zoete kers, rode kornoelje, lijsterbes, vuilboom, gewone liguster... Het is maar een greep uit het totaal van bomen en struiken die vaak vanwege hun dichte takkenstructuur aantrekkelijk zijn voor vogels om in te nestelen. Dus wie broedende vogelparen in zijn tuin wenst, kan ze hiermee lokken.

Omdat vogels niet het hele jaar broeden, kan de vogelliefhebber zijn heil ook zoeken in plantensoorten als rode vingerhoedskruid, boerenwormkruid, wilde marjolein,

echte guldenroede, ridderspoor en meer die insecten lokken, die op hun beurt weer een gewild hapje vormen voor vogels.

De Vogelbescherming geeft op www.vogelbescherming.nl in de rubriek 'Vraag en antwoord' suggesties voor deze en meer vogel- en insectenlokkers. Klik op de knop 'Vogels in de tuin'. Daar staan ook suggesties voor de juiste aankleding van een gevarieerde vogelvriendelijke tuin.

Altijd leuk, een ecologisch feestje. En bij een feestje hoort een kado. Als tip tekende het feestvarken daarom onderaan zijn uitnodiging, in plaats van het gangbare enveloppe, een vogelhuisje. Dat sprak de gasten aan. Ze maakten zelf vogelhuisjes, bestelden ze per internet of gingen naar hun tuincentrum om de mooiste huisjes te scoren. Zo kwamen ze op het feest met 50 verschillende soorten vogelhuisjes aanzetten. Van zoveel huisjes zou je gelukkig kunnen worden, maar ook in paniek raken: zijn er voldoende bomen in de tuin om al die vogelhuisjes te herbergen? Maar ook: verstoort je het ecologisch evenwicht niet als er opeens 50 gezinnetjes tegelijkertijd een ei moeten uitbroeden in jouw tuin? Zijn vogels überhaupt wel bereid om in zulke grote hoeveelheden met elkaar in één tuin samen te gaan wonen. En waar halen ze dan hun voedsel vandaan? Want voedselrellen, dat is natuurlijk wel het laatste wat we willen zien in een ecologische tuin. Waar ik ook nieuwsgierig naar ben is waar vogels voor kiezen. Kiezen ze voor een villa, een arbeidershuisje of een tijdelijke woning? Kunnen ze kwaliteit onderscheiden? Kiezen ze voor plastic of FSC-hout? Kiezen ze voor felle kleuren of het onopvallendste nestkastje? Alle vijftig nestkastjes worden opgehangen, zo heeft het feestvarken beloofd, dus volgend voorjaar zal het gros van de hierboven opgeworpen vragen door de praktijk beantwoord worden. Ik durf hier wel alvast een voorschot op te nemen. Volgens mij geldt ook hier het aloude gezegde 'less is more'. Oftewel ecologie is goed, maar we moeten nu ook weer niet overdrijven. Althans, niet in kwantiteit. Want ecologische kwaliteit, daar kunnen we in principe nooit te veel van hebben. Het lijkt me prachtig als iedereen in zijn eigen tuin zou gaan experimenteren met ecologie. Maar ga dan wel uit van de natuur zelf. Dus houd rekening met hongerige katten en maak er geen al te bonte bedoening van. De natuur is van zichzelf al kleurrijk genoeg.

Annemieke Langendoen,

ontwerper bij Hollandsgroen

Elegante soberheid

Bedrijventerreinen kunnen een waardevolle bijdrage leveren aan het behoud van natuur en diversiteit, juist vanwege hun ligging en landgebruik. Zo kunnen ze ook een rol spelen bij het vergroten van de natuurwaarden in en nabij de stad.

Landschappelijke bedrijventerreinen

Kort voor, tijdens en na de tweede Wereldoorlog werden in Amstelveen in fasen als werkverschaffingsprojecten het Jac. P. Thijssepark en De Braak aangelegd, die beschouwd kunnen worden als twee van de eerste parken op ecologische grondslag. Dit betekent dat ze niet alleen een bijdrage moesten leveren aan meer natuur in de stad, maar ook dat bij het onderhoud en beheer werd en wordt uitgegaan van de natuurlijke situatie terplekke. Vertrekpunten zijn de grond- en watertoestand die in stand dienen te worden gehouden om zo een omgeving te creëren waar normale natuurlijke processen hun gang kunnen gaan. Dus werd en wordt er in het beheer ook geen gebruik gemaakt van bijzondere technieken, grote machines of chemicaliën. In feite komt de hele aanpak

meer op zo weinig mogelijk menselijk ingrijpen. Nu betreffen het Thijssepark en De Braak natte veengebieden waar andere natuurwaarden gelden dan in bijvoorbeeld het Jac. P. Thijssehof in Bloemendaal – overigens de oudste heemtuin in Nederland – wat juist een droog duingebied is. Maar de uitgangspunten blijven gelijk: de bestaande natuurlijke situatie is het vertrekpunt.

Een nieuwe rol als 'stadspark' lijkt weggelegd voor steeds meer bedrijventerreinen waar ecologie eveneens als uitgangspunt wordt genomen. Zoals de Lutkemeerpolder, waar onder meer het hoofdkantoor van Van der Tol is gevestigd. Doortrekking van het boerderijlandschap was het uitgangspunt bij de inrichting van het gebied. Hoewel bedrijventerreinen in de eerste plaats functioneel en

representatief ingericht moeten worden, is een combinatie met een ecologisch landschappelijk uiterlijk niet onmogelijk. Waarom het kantoorgebouw bijvoorbeeld niet voorzien van een sedumdak, om maar eens iets te noemen. Of, zoals eveneens in het geval van de Lutkemeerpolder, waarom de bermen aan de randen van het terrein, dat door water omgrend wordt, niet inplanten met inheemse bloemenmengsels, struiken en bomen, die allemaal ecologisch beheerd worden? Dus gefaseerd maaien (om de insecten een schuilplek te kunnen blijven bieden), in het onderhoud geen chemicaliën gebruiken, noch schoffelen (om het bodemevenwicht niet te verstoren) en de plantensoorten die spontaan zijn komen aanwaaien liefdevol in het geheel opnemen. Van der Tol heeft het allemaal gedaan.

Het resultaat is dat op het terrein talloze insecten te vinden zijn, waarvan enkele zeldzame, evenals amfibieën zoals de rugstreeppad. Over het terrein lopen

regelmatig hazen, kwartels en fazanten, op het dak broedt jaarlijks een scholeksterpaar en in de directe omgeving zijn talloze andere vogels, waaronder roofvogels, te zien.

'Alles pleit voor groene bedrijventerreinen'

"Alles pleit voor groene bedrijventerreinen", vindt stadsecoloog Robbert Snep (zie ook het artikel op pagina 3) die vorig jaar promoveerde op 'natuur op bedrijventerreinen'. "Het is mooier, duurzamer, leefbaarder en beter voor de motivatie en productiviteit van de werknemers. 'Groen' kost wat meer dan 'kaal', maar uiteindelijk is goedkoop in dit geval toch vooral duurkoop."

Snep ziet bedrijventerreinen als onderdeel van de stad maar met eigen karakteristieken én kansen. "Grote blokken met platte daken bieden nog volop kansen voor groendaken, en vaak liggen delen van het terrein langere tijd braak waarop vervolgens spontaan natuur ontstaat. Met planten en dieren. Bedrijventerreinen kunnen prachtige natuur hebben, als je er maar voor open staat en oog voor hebt."

Vaste-plantenecologie

Een tuin met vaste planten is doorgaans zeer kleurrijk, maar ook duurder in aanschaf en onderhoud. Althans, zo is de gedachte. Maar sinds we in Nederland met minder chemische bestrijdingsmiddelen moeten werken, komt de vaste plantentuin op als ecologisch alternatief. Hoe zit dat?

Of een oplossing duur is of niet hangt maar net af van de vraag welke doelstelling wordt beoogd. Gaat het om een ecologische omgeving waarin planten en dieren de ruimte krijgen, dan is 'leunstoelonderhoud' een prima oplossing. Immers, de kosten voor het hierbij behorende 'zo min mogelijk doen' kunnen bijna als vanzelfsprekend niet hoog zijn. Toegegeven: voordat de leunstoel kan worden opgezocht dient wel wat voorwerk te worden gedaan.

Wat is het geval? We worden in Nederland geconfronteerd met meerdere problemen waarbij we ons hier beperken tot twee stuks: de kosten van arbeid zijn relatief hoog en we willen vriendelijker zijn voor het milieu. Het een versterkt het ander: omdat we minder chemicaliën willen gebruiken in het tuinonderhoud moeten we meer schoffelen en dat werkt

kostenverhogend. Het probleem dat zich dan aandient, valt in de oplossingscategorie: Tom Poes, verzin een lijst!

Van der Tol experimenteert momenteel met volledige vaste-plantentuinen. De achterliggende gedachte: vaste planten zorgen ervoor dat de plantvakken zo snel mogelijk dichtgroeien, waardoor onkruid geen kans krijgt en schoffelen onnodig wordt. Dat is goed voor het milieu omdat er geen chemicaliën worden gebruikt, het evenwicht in de grond door het achterwege blijven van schoffelen niet wordt verstoord, en planten en dieren hierdoor een rustige en veilige thuishaven kunnen vinden. Om zo snel mogelijk een optimaal effect te kunnen bereiken is een hoge plantdichtheid gewenst en bij voorkeur aanplant met grotere planten. Anders gezegd: deze aanpak is in aanvang wel wat duurder. Inmiddels heeft Van der Tol al één zo'n vaste plantentuin gemaakt, en de

tweede ligt op de tekentafel voor aanleg dit voorjaar. Versie 1 is in ieder geval een succes. De onderhoudskosten zijn tot op heden fors lager gebleken, omdat er vrijwel mee kan worden volstaan hier en daar wat vuil uit te ruimen en de planten eenmaal per jaar af te maaien. De versnipperde plantenresten vormen vervolgens een prima ecologisch voedingsmiddel voor de ondergrond.

Maar we zijn er nog niet. Welke plantensoorten zijn ideaal en welke niet? Welke tuinconcepten willen we en welke niet? Hoe kunnen bijvoorbeeld bijenvolken, die momenteel in heel Nederland op onverklaarbare wijze massaal sterven, een veilige en gezonde plek bieden in onze vaste plantentuin? En hoe voegen we bijvoorbeeld bomen en heesters toe voor een dynamische opbouw van de tuin? Ecologisch tuinieren vergt onderzoek, inspanning en tijd. Maar uiteindelijk worden we er met z'n allen beter van.

Het lijkt misschien een niet zo voor de hand liggende plek, maar de fietsenstalling bij de hoofdvesting van Van der Tol in Amsterdam blijkt een prima proeftuin voor een ecologische daktuin.

Inheemse ecologische daktuin

In de lente aangelegd en ingezaaid, en vrijwel direct al vol met inheemse planten en kruiden die een sterk aanzuigende werking hebben op vlinders, bijen, zweefvliegen en andere insecten die het rustieke plaatje compleet maken. Proef geslaagd, denk je dan al snel. Maar zover wil Maarten Terpstra, projectleider Advies bij Van der Tol, nog niet gaan. “We hebben meer tijd nodig”, zegt hij. “We willen weten hoe de tuin zich verder ontwikkelt, hoe hij zich houdt in de winter en hoeveel onderhoud nodig is.” We hebben het over een proef op het dak van de fietsenstalling. “In de markt zien we een verschuiving naar ecologie”, aldus Terpstra, “en wij leveren graag een bijdrage aan alles wat het mogelijk maakt om verdwenen stedelijk groen nieuw leven in te blazen. Ook op daken.”

Voor de uitwerking heeft de fietsenstalling een systeemopbouw van ZinCo gekregen die normaliter ook wordt gebruikt voor extensieve daken. Dat betekent een wortelwerende laag, een waterhoudende beschermmat, een drainagelaag FD 25 (het ‘eierdopjesprofiel’), een filtervlies en tot slot een laag substraat. Op dit laatste punt wijkt het proefdak af van een gewoon extensief dak, omdat met de dikte van het substraat is gevarieerd: van 6 centimeter tot op sommige plekken

en der op het dak verspreide holle stammen schuilmogelijkheden voor diverse soorten insecten. Omdat het dak zo afwijkt ten opzichte van een gemiddeld sedumdak, noem ik het een ruigte-kruidendak.” Als de proef naar tevredenheid verloopt, dan wordt het ruigte-kruidendak opgenomen in het assortiment producten dat Van der Tol biedt onder de noemer Leven op Daken. Daarin zitten al diverse andere soorten groendaken, terrasdaken, energiedaken,

‘Bloemrijk ruigte-kruidendak’ helpt verdwenen stedelijk groen nieuw leven in te blazen

maximaal 20 centimeter. “Om voor zoveel mogelijk plantensoorten groeimogelijkheden te bieden”, zegt Terpstra, “hebben we hoogteverschillen aangebracht. Een parabolische vorm biedt schaduw en luwte. Zo creëren we microklimaten op een paar vierkante meter. Daarnaast bieden her

parkeerdaken en meer. “Met het inheemse ecologische dak hebben we ook een wat meer natuurlijke oplossing voor de invulling van extensieve daken”, aldus Terpstra. “Want laten we eerlijk zijn: in Nederland komen van nature geen sedumvelden voor, wel bloemrijke kruidenvelden.”

De klant

De Amsterdamse woningcorporatie Eigen Haard was enkele jaren geleden een van de eerste partijen die in de contracten met haar hoveniers afspraken heeft gemaakt over het terugdringen van het chemicaliëngebruik in het groenonderhoud. "Daar zijn we best trots op, ja."

Eigen Haard is bewust milieubewust

Woningcorporatie Eigen Haard heeft een duidelijke milieuvisie, vertelt manager Technisch Beheer Bart de Jong. "Het zwaartepunt ligt op de energieprestaties van onze woningen om zo de woonlasten voor onze bewoners zoveel mogelijk te kunnen terugdringen. Dit mes snijdt aan twee kanten, omdat minder energiegebruik ook goed is voor het milieu."

Maar ook binnen de eigen organisatie doet Eigen Haard veel op milieugebied. De aanschaf van milieuvriendelijke elektrische scooters bijvoorbeeld, voor het werkverkeer van de medewerkers. En het uitschrijven van een innovatieve 'groenprijsvraag', met als uitkomst de

aanleg van een groene gevel. Bovendien is het eigen kantoor met een A-label gecertificeerd. Een ander uitvloeisel van de milieuvisie is de terugdringing van 'de chemie' bij het onderhoud van het groen van de woningcorporatie. "We hebben flink wat tuinen in onderhoud waarvan we het gros hebben uitbesteed aan Van der Tol. Daar doen we graag zaken mee vanwege de betrouwbaarheid van deze onderneming als partner, de transparantie in de werkzaamheden die worden uitgevoerd, en de prijs/kwaliteitsverhouding van de geleverde prestaties."

"Maar er is natuurlijk meer dat ons bindt", vervolgt De Jong. "Dat uit zich bijvoorbeeld in de reactie op aanvullende wensen onzerzijds.

'Milieuvriendelijker onderhoud hoort bij onze bedrijfsfilosofie'

Zo zijn we enige jaren geleden het gesprek aangegaan over milieuvriendelijker onderhoud. Dat past namelijk in onze bedrijfsfilosofie, maar het mag natuurlijk ook weer niet heel veel meer kosten. Want minder chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken, betekent meer arbeidsuren moeten investeren en dat is duurder. Het overleg hierover is open en eerlijk gevoerd en we zijn er goed uit gekomen. Zowel Van der Tol als Eigen Haard heeft

water bij de wijn gedaan wat betreft de extra kosten. Maar het belangrijkste vind ik dat we elkaar op dit punt ook nu weer hebben gevonden. Dat is een belangrijke basis voor een goede samenwerking."